

“אל תאמר מחר - פן יהיה מאוחר”

סיכום השיעור

מאת: הרב מנחם קופרמן

למה בכלל לכתוב צוואה?

א. אנחנו נמנעים באופן טבעי מכתובת צוואה:

1. זה נראה רחוק ולא מעשי (עד 120!)
2. אנחנו לא אוהבים להתעסק עם דברים לא נעימים (ומוות במיוחד)

ב. חסרונות בחוסר מעש/פאסיביות (אי כתיבת צוואה בכלל):

1. ברירת המחדל החוקית במדינת ישראל (50% לבן הזוג; 50% לילדים באופן שווה) איננה יעילה. אף אחד (כמעט) לא רוצה שהנכסים שלו יהיו שייכים לבן הזוג ולילדים ביחד. זה לא פרקטי ומהווה כר פורה לסיבוכים.
2. זה מתכון לסכסוכים במשפחה. אין וואקום. אם אתה לא מנסח באופן ברור מה אתה רוצה – יש חשש שינחשו מה היית רוצה (כל אחד משהו אחר, כמובן), ותיווצר מחלוקת ח"ו.

שכנעת אותי לכתוב צוואה. אבל בשביל מה נספח הלכתי?

4 הבדלים עיקריים בין ההלכה היהודית לחוק הישראלי:

1. הלכה: בן בכור יורש פי שניים
 2. הלכה: בעל יורש את אשתו אבל לא להיפך
 3. הלכה: בנות לא יורשות (אם יש בנים)
 4. הלכה: רק צאצאים ביולוגיים
- חוק: בכור יורש בשווה עם שאר הילדים
חוק: בני זוג יורשים 50% מנכסי בן זוגם
חוק: בנות יורשות חלק שווה לזה של הבנים
חוק: ילד מאומץ יורש

אז מה? כתבתי צוואה שמורשה במפורש הכל לבן זוגי, ואח"כ לכל הילדים בשווה!

3 בעיות בצוואה רגילה שאין לה נספח הלכתי:

1. איסור הלכתי: לפי הרבה פוסקים **אסור** לכתוב צוואה שמורשה בניגוד לדין תורה. יש בכך ביטול מצוות עשה של "מצוות דיני נחלות" (ספר החינוך, מצוה ת').
2. חוסר תוקף קנייני: מבחינת ההלכה צוואה משפטית רגילה **אינה תקפה כלל** משום ש"אין קניין לאחר מיתה", היינו: אחרי שמגיעים ל-120 אין שום תוקף לציווי שלנו. פעולות משפטיות צריכות להיעשות בעודנו בחיים.
3. חשש נכד לסכסוך במשפחה: כאשר לצוואה אין תוקף הלכתי, ישנו חשש שהיורשים ההלכתיים (בנים) יתבעו את שאר בני המשפחה לקבל את החלק שמגיע להם לפי ההלכה. הייתם רוצים שבני המשפחה שלכם יהיו ח"ו מסוכסכים וקרועים בגלל הירושה?

איך מגשרים על הפער?

2 פתרונות הלכתיים הכתובים בנספח אחד שנותן תוקף הלכתי לצוואה המשפטית:

1. מתנה מחיים: הנכסים ניתנים במתנה מיום החתימה עוד בחיכם, כאשר יכולת מימוש המתנה ע"י המוטבים בצוואה היא רק לאחר 120.

אך זה מועיל רק ביחס לנכסים שבבעלותכם בעת החתימה. אינכם יכולים לתת במתנה נכסים שתרכשו בעתיד, משום ש"אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם". לכן מוסיפים פתרון נוסף: "שטר חצי זכר":

2. "שטר חצי זכר": מנסחים סעיף שקובע חוב גדול מאוד כלפי האישה/הבנות במקרה בו הבנים יתנגדו לצוואה. כך שאם ח"ו הם יתנגדו – הם לא יזכו בשום חלק מהעזבון, וכך לא משתלם להם לריב!

שאלות או בירורים, אל תהססו לפנות במייל ravcopperman@kadatvkadin.com או בטלפון 0544-731052